

Pavel Váně

Bigbítový pohodář

Zpěvák a kytarista Pavel Váně je nejen spoluzakladatel a dlouholetý frontman rockové legendy Progres 2 (původně Progress Organization), ale jeden čas byl také – stejně jako já – příležitostným diskžokejem. Na začátku 70. let jsme se tak potkali na pódiu jednoho brněnského klubu a od té doby jsme kamarádi. I po sedmdesátce má Pavel Váně mladistvý vzhled a je vyrovnaný a pohodový jako v těch dávných časech.

TEXT: JAN HORÁK, FOTO: ARCHIV PAVLA VÁNEHO

Vzpomeneš si na svou první skladbu?

Jako mladíček jsem zhudebnil jednu báseň z Máchova Máje, ovšem v anglickém překladu! Měli jsme doma velkou knihovnu a v ní jsem to náhodou vyhrabal. Tu písničku jsme kolem roku 1965 hráli se skupinou Fellows, to byla první důležitější skupina, ve které jsem působil. Hráli jsme hlavně věci od Stounů, Kinks a dalších na tu dobu tvrdších kapel. Tu moji první skladbičku jsem nahrál doma na magneták a ségra mi k tomu zpívala druhý hlas. Ale ta páska skončila kdoví kde. Škoda...

Po Fellows jsi přestoupil do už tehdy špičkové skupiny Synkopy 61?

Ano, to byla nabídka do první ligy, ta se nedala odmítnout, i když jsem měl raději tvrdší muziku. Kytarista Pavel Pokorný musel v roce 1966 na vojnu a já jsem ty dva roky působil v kapele místo něj. Hodně jsem se tam naučil, hlavně aranžmá vokálů. A měl jsem s kapelou i „svůj“ první hit. Nazpíval jsem vedoucí hlas písně Válka je vůl.

A co vedlo ke vzniku skupiny Progress Organization?

Setkání se Zdeňkem Klukou a společná touha dělat bigbít po svém. Zpočátku jsme se sehrávali na převzatých rockových flácích té doby. Hlavně od Vanilla Fudge, z těch jsme se fakt podělali. A zároveň si uvědomili, že by to pro nás mohla být cesta. Pro ten styl vokálů jsme byli dobře vybavení, naše čtyři hlasy sice byly „každý pes jiná ves“, ale dohromady si skvěle sedly. Brzy jsme začali s vlastní tvorbou. Především Zdeněk, ten z nás byl hudebně nejdál, měl za sebou „lidušku“, znal harmonii, noty. Já jsem sice jako kluk chodil do klavíru, ale na komponování to zatím nestačilo. Většinou někdo přinesl prvotní nápad a pak jsme na aranžmá pracovali všichni. Vlastní skladby byly, s výjimkou písně Klíč k poznání, kterou otextoval Franta Jemelka, všechny v angličtině, psal je René Trejtnar. České texty přišly až s natáčením naší první velké desky. Na první straně jsou čtyři texty Petra Ulrycha a jeden Hynka Žalčíka. Petr byl tehdy, po zakázaném

projektu Odyssea, ještě plný antických témat, takže se to přirozeně promítlo i do textů pro nás.

Na dnes už legendární album Progress Organization – Barnodaj, které mimochodem v roce 1972 získalo od kritiků Melodie ocenění Deska roku, jsi autorsky přispěl skladbou Argonaut...

Musím se přiznat, že z mé strany to byla troufalost. Strašně jsem chtěl mít na té desce aspoň jednu píseň. Takže jsem cosi vymyslel, zahrál to klukům, a oni to kupodivu odsouhlasili. Jinak Argonaut byl srandovní v tom, že jsme nejdřív natočili základy první části skladby a tu pasáž à la Concierto de Aranjuez. Poslední část jsme pak točili až za půl roku, tak to tehdy bývalo. Po té dlouhé pauze jsme nahráli závěrečnou část a teprve při mixu jsme zjistili, že s tou první úplně nepasuje. Proto je tam taková tajemná spojovací pasáž, kde je konec první části trochu rozmáznutý echem, do kterého nastupují bicí. (smích)

To skvělé album ovšem vyšlo v době, kdy už vaše progresivně organizovaná parta neexistovala. Jak k tomu došlo?

Na podzim 1970 jsme se prostě dohodli, že to zabalíme. Tlak normalizace na bigbít sílil, ubývalo nám kšeftů. Já jsem sice ještě studoval psychologii na „fildě“, ale pro ostatní nebyla situace k užití. Mí parťáci Zdeněk, Honza a Sidi vzali nabídku od Aleše Sigmunda, aby s ním doprovázeli Marthu a Tenu Elefteriadu. Já jsem mohl ještě u bigbítu zůstat, protože jsem dostal nabídku z Bratislavy. Už dlouho jsem kamarádil s Dežem Ursinym a muzikanty kolem něj, pochopitelně taky se skvělým basákem Fedorem Frešem. Ten už měl s Mariánem Vargou a Dušanem Hájkem rozjeté Collegium Musicum. Na kytaru s nimi hrál Rastó Vacho, který se ovšem tehdy rozhodl, že dá přednost studiu. No a Fedora napadlo, že bych mohl Rastó nahradit. Byla to pro mě šance a taky obrovská škola. Měl jsem co dělat, abych kluky aspoň trochu

V sedmdesátém sedmém, trochu i pod vlivem pocitu uvolnění po Chartě, jsme se rozhodli vrátit k bigbítu. Na šňůrách s Bobem, Marthou a Tenou jsme se Zdeňkem začali vymýšlet nový projekt. Postupně se z toho vyloupla představa rockové opery.

stíhal, protože oni všichni měli hudební vzdělání, a já se to všechno teprve učil za pochodu. S kapelou jsem strávil krásný, ale i hodně frustrující rok. Po roce Rastó studium ukončil, vrátil se do kapely a já se s Bratislavou docela s úlevou rozloučil. Jsem ale pyšný, že jsem s tou skvělou kapelou nahrál pár věcí, v první řadě slavný singl se skladbami Hommage à J. S. Bach a Ulica plná plášťů do dažďa. Ostatně o ten singl jsem se zasloužil i tím, že jsem zařídil jeho natočení ve studiu brněnského rozhlasu. Pro Collegium Musicum jsem zkomponoval dvě skladby, které jsme hráli na koncertech, ale natočeny nebyly. Jedna z nich se jmenovala Gloomy Mood, tu druhou už si nevybavím.

Co bylo po té roční „magical tour“ s Collegium Musicum?

Nastoupil jsem do Atlantisu, který doprovázel sourozence Ulrychovy. Hrál jsem tam na basu, Ivo Křižan na kytaru a kluci Jarda Vraštíl a Vlado Grunt, kteří přišli z olomouckých Bluesmen,

na klávesy a bicí. Pak došlo k rošádě, kdy já jsem nastoupil k Aleši Sigmundovi a Zdeňk Kluka s Honzou Sochořem od něj naopak odešli, aby založili doprovodnou kapelu pro Boba Frídlu. Nakonec jsme se my progresáci na jaře 1974 sešli, s výjimkou Sidího, který se

Nejsem ani ten typ, který by novou skladbu takřikajíc vyseděl u piana.

přestěhoval do Řecka, ve skupině Boba Frídlu. S baskytarou se k nám připojil Pavel Pelc. To už byl vlastně základ budoucích Progres 2. Pro Boba Frídlu jsem složil píseň, kterou mi otextoval Petr Ulrych a jmenuje se Znám tvůj smích a mám ho rád.

Ale někdy v té době už musel vznikat taky materiál pro album Mauglí...

Ano, ale celý příběh té desky je dost kuriózní. Naše první LP deska měla velký úspěch, a tak pro producenta Hynka Žalčíka nebylo těžké prosadit na Supraphonu další titul. Kapela ovšem v té době existovala de facto jen ve virtuální podobě a na doporučení jsme změnili název na „český“ – Barnodaj. Album Mauglí bylo mým ideovým konceptem, vznikalo několik let a bylo spíš písničkově. Otextoval je Pavel Kopta a vyšlo až v roce 1978. Autorsky jsem se podílel polovinou z deseti skladeb, z nichž Osud a titulní Mauglí patří k mým nejúspěšnějším písním vůbec.

To nahrávání desky Mauglí a spojení všech parťáků v doprovodné skupině Boba Frídlu, ke kterému se připojily i Martha a Tena, byly důležité kroky k obnovení kapely, tentokrát pod názvem Progres 2.

V sedmdesátém sedmém, trochu i pod vlivem pocitu uvolnění po Chartě, jsme se rozhodli vrátit k bigbitu. Na šňůrách s Bobem, Marthou a Tenou jsme se

Zdeňkem začali vymýšlet nový projekt. Postupně se z toho vyloupla představa rockové opery. Velký podíl na tom měl náš sečtělý manažer Oskar Man, který naše nápady zpracoval do povídkového libreta. Tak se zrodil Dialog s vesmírem. Oskarovy povídky nám sloužily jako inspirace pro komponování muziky. K hotovým skladbám pak Oskar napsal texty.

Dialog s vesmírem se ovšem do paměti rockových fandů nasmazatelně zapsal nejen skvělou muzikou, ale stejně tak na svou dobu zcela mimořádnou jevištní podobou.

Z jednoduchého nápadu zabavit diváky při dlouhých instrumentálních pasážích projekcí obrázků, které budou ilustrovat děj, vznikl po všech stránkách náročný scénický tvar. Oslovili jsme výtvarníky Borise Myslivečka, Jana Dungela a Václava Houfa, kteří pro projekci malovali obrázky. Kamarád Karel Slach se postaral o realizaci filmových dotáček a Dušan Ždímal s fotografem Jefem Kratochvílem připravili plakát. Nakonec se díky Zdeňkově vazbě k Divadlu na provázku přidal i režisér Peter Scherhauser. Práce na koncertní podobě Dialogu byla nesmírně náročná, ale hrozně nás bavila. Bez pomoci všech kamarádů z progresivní brněnské umělecké komunity bychom to asi nikdy nedokázali. Ke Zdeňku Klukovi, Pavlu Pelcovi a mně se přidali kytarista Miloš Morávek a klávesák Karel Horký. Dialog s vesmírem mi mj. přinesl dva velké hity. Křehkou Píseň o jablku složil Pavel Pelc, Planeta Hieronyma Bosche II je moje skladba, dnes ovšem známá jako Heroin.

Dialog s vesmírem sklídl zasloužený úspěch, ale ty, který jsi byl jeho tváří, ses po něm paradoxně rozhodl Progres opustit.

Byli jsme „dva kohouti na jednom smetišti“. Zdeňk byl kapelník, já frontman, trochu i dramaturg a „píárista“, a vzájemně jsme si byli názorovými oponenty. Až dosud nám to fungovalo, ale tentokrát jsme se ohledně dalšího směřování kapely a nového programu neshodli. Raději jsem odešel a založil

společně s Karlem Horkým a perkusistou Richardem Laškem kapelu Bronz. Po mírně punkovém období s texty F. R. Čecha jsme připravili program Zimní království, inspirovaný pohádkou Hanse Christiana Andersena. Všechny skladby byly hudebně mým dílem, texty napsali Ivan Huvar a Soňa Smetanová. Od roku 1981 jsme úspěšně koncertovali, v roce 1983 nás ovšem postihl zákaz, který souvisel s kampaní komunistického režimu proti tzv. novovlnným a bigbitovým kapelám. Samozřejmě se „zúročily“ i moje předchozí problémy (táta emigrant, v roce '69 moje měsíční vazba za účast na protiokupační demonstraci, pak problémy s „emigračním“ tématem Dialogu). Zkrácené Zimní království jsme natočili u mě doma v létě roku 1985, desku pak vydal Panton o rok později.

V 80. letech jsi kromě bigbitu hrál i s folkaři. Jak k tomu došlo?

Vlastně náhodou. Písničkář Jirka Vondrák potřeboval kytaristu na koncertní šňůru pro česáče chmele. Kývl jsem na to, a to akustické hraní v klubech se mi moc zalíbilo, jako protiváha k tomu rockovému na velkých scénách. Pokračovali jsme v tom pod názvem VKV, což znamenalo Váně, Kopřiva a Vondrák. Po zákazu mého Bronzu jsme se později spojili v triu Jirka Vondrák, Říša Lašek a já. Tuhle sestavu jsme pak přejmenovali na Bowle. To byl zábavný a dost úspěšný projekt.

A návrat k Progresu?

Kapelu jsme obnovili začátkem 90. let a hrajeme dodnes. Já jsem se tehdy stal kapelníkem a po letech koncertování s repertoárem starších skladeb se mi podařilo prosadit koncept nového alba. Jmenuje se Tulák po hvězdách a inspirací byla tentokrát kniha Jacka Londona. Dlouho jsme nemohli najít vhodného textaře, až jsme objevili Martina Kudličku a pak i Ivana Petlana. Deska vyšla v roce 2018 a mám na ní šest skladeb, dvě z nich jsme složili společně se Zdeňkem Klukou. Kromě Zdeňka a mě se autorsky uplatnili i Roman Dragoun a Pavel Pelc. A mezi hostujícími muzikanty je i Eman Sideridis.

PAVEL VÁNĚ

se narodil 23. února 1949 ve Velkých Losinách. Rané dětství prožil v Karlových Varech, od roku 1958 žije v Brně. OSA je zastupován od roku 1979 (OSA registruje 98 jeho děl), od roku 2012 je jeho členem, v 90. letech pracoval v komisi tvorby. Kromě skladeb zejména pro skupiny Progress Organization, Progres 2 a Bronz komponoval také scénickou hudbu pro divadlo a film. V roce 2020 byl uveden do Síně slávy Rádia Beat.

Cítíš se víc skladatelem, nebo interpretem? A jak vlastně skládáš muziku?

Nikdy jsem se moc necítil jako sólista, vlastně odjakživa nejraději sloužím celku.

Nejvíc mě asi baví ta fáze vymýšlení, aranžování. Nejsem ani ten typ, který by novou skladbu takřikajíc vyseděl u piana. Většinou ke mně nápady přicházejí tak nějak samy. Třeba na procházce lesem s našimi psy. U pasu mi cinká svazek klíčů do rytmu... Někdy se mi píseň zdá i ve snu. Ten slavný tvrdě rockový Heroin mě napadl ráno po večírku plném zpěvu lidovek ve vinném sklípku. U každého nového projektu mám strach, že už nic nového nevymyslím, že už v šuplíku nic nemám. A pak mě vždycky překvapí, že to celou dobu v podvědomí pracuje nějak samo, a já to jen tak „sesbírám“. A jsou tu samozřejmě koncerty, to je odměna.

A navíc – kdo má celý život koníčka jako zaměstnání? ☒